

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»

*Лі
06.06.23р*

Допускається до захисту
Зав. кафедри ветеринарно-санітарної
експертизи, гігієни продуктів
тваринництва та патологічної анатомії імені

[Signature]
Й. С. Загаєвського,
професор Лясота В. П.
«06» червня 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

**Судово-ветеринарна експертиза сирокопченої
ковбасної продукції за матеріалами справи
господарського суду**

Виконала: Чайковська Поліна Олексіївна

[Signature]

Керівник, доцент Букалова Н.В.

[Signature]

Рецензент *доцента кафедри паразитології та фармакології:*

[Signature]
Димінов А.А.

Я, Чайковська Поліна Олексіївна, засвічую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет ветеринарної медицини
Спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»

«Затверджую»
Гарант ОП 211 «Ветеринарна медицина»
професор Рубленко М. В.
2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачки
Чайковської Поліни Олексіївни

Тема: «Судово-ветеринарна експертиза сирокоченої ковбасної продукції за матеріалами справи господарського суду»

Затверджено наказом ректора № _____ від _____

Перелік питань, що розробляються в роботі: провести судово-ветеринарну експертизу ковбасної продукції за матеріалами справи господарського суду; дослідити обставини господарської справи за позовом ТОВ «Компанія «Рідна їжа» до ТОВ «Берком» про стягнення вартості не отовареної попередньо оплаченої продукції та штрафу за Договором постачання; проаналізувати документальні докази господарської справи; дати органолептичну характеристику та визначити фізико-хімічні показники ковбаси «Козацька»; провести експертизу маркування зразків ковбаси «Козацька»; дослідити акти відбору зразків ковбаси «Козацька» та «Краківська»; проаналізувати виявлені дефекти ковбасної продукції, а також експертний висновок і Декларації виробника на ковбасну продукцію; з'ясувати правильність та відповідність процедури відбору зразків ковбаси «Козацька» сирокочена, виробленої в ТОВ «Берком» для дослідження; зробити висновки та надати пропозиції.

Вихідні дані: матеріали справи Київського господарського суду; Договором постачання, акти відбору зразків ковбаси «Козацька» та «Краківська»; експертний висновок і Декларації виробника на ковбасну продукцію; нормативна документація на сирокочені ковбасні вироби, характеристика Харківського Бюро судово-ветеринарних досліджень; методики дослідження показників якості сирокочених ковбас, згідно з вимогами нормативних документів та чинних стандартів.

Календарний план виконання кваліфікаційної роботи:

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд джерел літератури	Вересень-жовтень 2022 р.	Виконано
Методична частина виконаної роботи	Листопад-грудень 2022 р.	Виконано
Дослідницька частина роботи	Січень-квітень 2023 р.	Виконано
Оформлення роботи	Травень 2023 р.	Виконано
Перевірка на плагіат	Червень 2023 р.	Виконано
Подання на рецензування	Червень 2023 р.	Виконано
Попередній розгляд на кафедрі	Червень 2023 р.	Виконано

Керівник кваліфікаційної роботи
Здобувачка

Дата отримання завдання « 26 » 08 2022 р.

Букалова Н. В., доцент
Чайковська П. О.

АНОТАЦІЯ

Чайковська П. О.

«Судово-ветеринарна експертиза сирокопченої ковбасної продукції за матеріалами справи господарського суду»

Обґрунтовано важливість контролювання показників якості відповідно до Договорам поставок між замовником та постачальником; проаналізовано товарознавчі показники ковбасної продукції, проведена експертиза маркування зразків сирокопченої ковбаси «Козацька»; досліджені акти відбору зразків сирокопчених ковбас «Козацька» та «Краківська»; виявлені дефекти дослідженої ковбасної продукції; проведена оцінка експертного висновку і Декларації виробника на ковбасну продукцію; проаналізована правильність та відповідність процедури відбору зразків ковбаси «Козацька» сирокопчена; зроблені висновки та надані пропозиції.

Використано наявну документацію: Договір постачання, акти відбору зразків, матеріали Київського господарського суду, національні та міждержавні стандарти; загальноприйняті методики випробувань.

Доведено: відсутність актів відбору проб ковбаси «Краківська» сирокопчена 1-го гатунку в матеріалах справи, експертних висновків щодо експертизи ковбаси «Краківська» сирокопчена; під час відбору проб ковбаси «Козацька» сирокопчена порушені процедурні моменти відбору, передбачені загальною частиною «Порядку відбору зразків продукції...»; відсутність доказів відповідних умов зберігання зразків ковбаси «Козацька» від дати відбору до проведення лабораторних досліджень, відсутність їх опломбування належним чином і відправлення для досліджень у день відбору.

Зроблений висновок: ковбаса «Козацька» сирокопчена 1-го гатунку, виготовлена ТОВ «Берком» не відповідає вимогам ТУУ У 15.1-24732110-011:2008, ДСТУ 4427: 2005 та п. 3.3.3., табл. 8 «Мінімальних специфікацій якості»; сукупність порушень маркування ковбаси «Козацька» сирокопчена 1-го гатунку не узгоджується з п. 5.11 Договору постачання № 1 від 07.02.2021 р.; експертиза ксерокопій етикетки з ковбаси «Козацька» проводитися не може, оскільки потрібен оригінал етикетки на ковбасному батоні; наявність дефектів ковбасних виробів є порушенням п. 5.1.2. ДСТУ 4427:2005 «Ковбаси сирокопчені та сиров'ялені. Загальні технічні умови»; не досліджувалися показники безпечності ковбаси «Козацька» 1 гатунку, сирокопченої, передбачені п. 1.2. «Обов'язкового мінімального переліку...»; досліджений зразок ковбаси сирокопченої «Козацька» 1-го гатунку містить ДНК сої, що не передбачено ТУ У15.1-24732110-011:2008. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції», таку продукцію необхідно вважати неякісною та небезпечною, що «не відповідає вимогам чинних в Україні нормативно-правових актів і нормативних документів стосовно відповідних видів продукції щодо її споживчих властивостей», «...не відповідає обов'язковим вимогам чинних в Україні нормативно-правових актів і нормативних документів щодо її безпечності для життя і здоров'я людини».

Кваліфікаційна робота містить 77 сторінок, 7 таблиць, 61 найменування літературних джерел (із них 3 – іноземних), додатки.

Ключові слова: ковбасні вироби, судова товарознавчо-ветеринарна експертиза, органолептика, дефекти, термін придатності, господарська судова справа.

ANNOTATION

Chaikovska P. O.

"Forensic veterinary examination of raw-smoked sausage products based on the materials of the commercial court case"

The importance of monitoring quality indicators in accordance with the supply contracts between the customer and the supplier is substantiated; the commodity indicators of sausage products were analyzed, the labeling of samples of "Kozatska" raw smoked sausage was examined; acts of selection of samples of "Kozatska" and "Krymska" raw-smoked sausages were examined; detected defects of the investigated sausage products; an evaluation of the expert opinion and the manufacturer's declaration for sausage products was carried out; analyzed the correctness and compliance of the procedure for selecting samples of "Kozatska" raw-smoked sausage; conclusions are made and suggestions are given.

Available documentation was used: Supply contract, acts of sample selection, materials of the Kyiv Economic Court, national and interstate standards; generally accepted test methods.

Proved: the absence of acts of sampling of "Krymska" raw-smoked sausage of the 1st grade in the case materials, expert opinions regarding the examination of "Krymska" raw-smoked sausage; during the sampling of "Kozatska" raw-smoked sausage, the procedural moments of the selection, provided for in the general part of the "Procedure for the selection of product samples...", were violated; lack of evidence of appropriate storage conditions for "Kozatska" sausage samples from the date of selection to laboratory testing, their proper sealing and sending for testing on the day of their selection.

The conclusion was made: "Kozatska" sausage, raw smoked, 1st grade, manufactured by "Berkom" LLC does not meet the requirements of TUU U 15.1-24732110-011:2008, DSTU 4427:2005 and clause 3.3.3., table. 8 «Minimum quality specifications»; the set of violations of the marking of "Kozatska" raw-smoked sausage of the 1st grade is not consistent with clause 5.11 of the Supply Agreement No. 1 dated 02.07.2021; examination of photocopies of the label from the "Kozatska" sausage cannot be carried out, as the original label on the sausage loaf is required; the presence of defects in sausage products is a violation of clause 5.1.2. DSTU 4427:2005 "Raw-smoked and raw-cured sausages. General technical conditions"; the safety indicators of "Kozatska" sausage 1 grade, raw smoked, stipulated in clause 1.2, were not investigated. "Mandatory minimum list..."; the examined sample of "Kozatska" 1st grade raw-smoked sausage contains soybean DNA, which is not provided for in TU U15.1-24732110-011:2008. According to Art. 1 of the Law of Ukraine "On withdrawal from circulation, processing, disposal, destruction or further use of low-quality and dangerous products", such products must be considered low-quality and dangerous, "does not meet the requirements of the regulatory legal acts and regulatory documents in force in Ukraine regarding the relevant types of products regarding its consumer properties", "...does not meet the mandatory requirements of the normative legal acts and regulatory documents in force in Ukraine regarding its safety for human life and health".

The qualification work contains 77 pages, 7 tables, 61 names of literary sources (3 of them foreign), appendices.

Keywords: sausage products, forensic commodity-veterinary examination, organoleptics, defects, expiration date, commercial court case.

ЗМІСТ

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА	1
ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	2
АНОТАЦІЯ	3
ANNOTATION	4
ЗМІСТ	5
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕЇЬ І СКОРОЧЕЇЬ	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	11
1.1. Сучасний стан судово-товарознавчої та судово-ветеринарної експертизи харчових продуктів	11
1.2. Вимоги ДСТУ 4427:2005 до ковбаси сирокоченої та сиров'яленої	17
1.3. Ветеринарно-санітарна експертиза ковбас.....	26
1.4. Дефекти сирокочених ковбас.....	27
1.5. Узагальнення з огляду літератури	30
РОЗДІЛ 2. ВИБІР НАПРЯМІВ ВИПРОБУВАНЬ, МАТЕРІАЛ ТА МЕТОДИ ВИКОНАННЯ РОБОТИ	34
2.1. Матеріали і методи випробування.....	34
2.2. Схема проведення випробувань.....	34
2.3. Характеристика місця виконання роботи	38
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	42
3.1. Обставини справи за позовом ТОВ «Компанія «Рідна їжа» до ТОВ «Берком» про стягнення вартості не отовареної, попередньо оплаченої, ковбасної продукції та штрафу за Договором постачання	42
3.2. Питання судово-товарознавчо-ветеринарної експертизи	44
3.3. Дослідження та аналіз документів господарської справи	45
3.4. Органолептична характеристика та фізико-хімічні показники ковбаси «Козацька».....	48
3.5. Експертиза маркування зразків ковбаси «Козацька».....	50
3.6. Дослідження актів відбору зразків сирокочених ковбас «Козацька» та «Краківська».....	51
3.7. Аналіз дефектів сирокоченої ковбасної продукції	53
3.8. Аналіз експертного висновку і Декларації виробника щодо ковбаси «Козацька» 1-го гатунку.....	55
3.9. Аналіз правильності та відповідності процедури відбору зразків ковбаси «Козацька» сирокочена для дослідження.....	57
РОЗДІЛ 4. АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	
ВИСНОВКИ	62
ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	70
ДОДАТКИ	71
	77

ВИСНОВКИ

Досліджену сировокопчену ковбасу «Козацька» 1-го гатунку ТОВ «Берком», необхідно вважати неякісною та небезпечною, котра підлягає обов'язковому вилученню з обігу, з припиненням її реалізації в установленому порядку, за рішенням її власника або уповноважених органів виконавчої влади в межах їх повноважень, згідно зі ст. 1 Закону України «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції». Даний ковбасний виріб «не відповідає вимогам чинних в Україні нормативно-правових актів і нормативних документів стосовно відповідних видів продукції щодо її споживчих властивостей» та «...не відповідає обов'язковим вимогам чинних в Україні нормативно-правових актів і нормативних документів щодо її безпеки для життя і здоров'я людини».

1. Відсутність актів відбору проб ковбаси «Краківська» с/к 1-го гатунку в матеріалах справи, експертних висновків щодо проведеної експертизи ковбаси «Краківська» сировокопчена не дає можливості об'єктивно встановити її якість і відповідність вимогам ТУ У 15.1-24732110-011:2008 (ТОВ «Берком»), поставку якої виробник (відповідач за справою) здійснив 19.06.2021 р. у ТОВ «Компанія «Рідна їжа».

2. Під час відбору проб ковбаси «Козацька» с/к порушені процедурні моменти відбору, передбачені загальною частиною «Порядку відбору зразків продукції тваринного, рослинного і біотехнологічного походження для проведення досліджень», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України (від 14.06.2002 р. № 833), були порушені (пп. 4, 13 Порядку...). Повторного відбору зразків сировокопченої ковбаси «Козацька» 1-го гатунку, після візуального виявлення дефектів ковбасних батонів, проведено не було, оскільки досліджувана ковбаса була вивезена ТОВ «Берком» (відповідач) без опломбування представниками ТОВ «Компанія «Рідна їжа» (позивач) та розміщена на складах ТОВ «Берком» разом з іншою продукцією, що унеможливило проведення повторного відбору ковбаси «Козацька» с/к,

виробленої 17.05.2021 р. ТОВ «Берком» з тієї ж партії для проведення лабораторних випробувань у подвійній кількості.

3. Між датою відбору ковбаси «Козацька» с/к 1-го гатунку ТОВ «Берком» (19.06.2022 р.) та проведенням лабораторних випробувань у екологічній лабораторії еколого-медичного науково-виробничого підприємства «Екомедсервіс» (строк проведення – з 03.07.2021 р. по 08.08.2021 р.) та ДІ «Всеукраїнський державний науково-виробничий центр стандартизації, метрології, сертифікації і захисту прав споживачів» (ЕВ № 74.90.19-002/13 від 19.07.2021 р.), проміжок часу – в 15 та 30 діб, відповідно.

4. Матеріали справи не дають можливості встановити, за яких умов зберігалися зразки сирокоченої ковбаси «Козацька» від дати відбору до проведення лабораторних досліджень, чи вони були опломбовані належним чином і чому ці зразки не були направлені до лабораторії для випробування у день їх відбору. Постає питання щодо неможливості виключення й негативного впливу умов зберігання зразків ковбаси «Козацька» від моменту їх відбору із партії продукції до проведення лабораторних випробувань.

4. Ці органолептичні показники досліджуваної ковбаси не відповідали вимогам ТУ У 15.1-24732110-011:2008, ДСТУ 4427: 2005 та п. 3.3.3., табл. 8 «Мінімальних специфікацій якості», а за фізико-хімічними показниками, ковбаса «Козацька» с/к 1-го гатунку, виготовлена ТОВ «Берком», не відповідала вимогам НД лише за масовою часткою води (занижена).

5. Порушення маркування ковбаси «Козацька» с/к і гатунку не узгоджується з п. 5.11 Договору постачання № 1 від 07.02.2021 р., згідно з яким постачальник (ТОВ «Берком»), несе повну відповідальність за коректність і достовірність інформації, вказаній на споживчому упаковуванні, що повинна бути відображена в повному обсязі і відповідати ДСТУ 4518:2008 «Продукти харчові. Маркування для споживачів. Загальні правила», а експертиза ксерокопії етикетки з ковбаси «Козацька» не може проводитися без оригіналу етикетки.

6. У зв'язку із відсутністю описання фотографії із зображенням ковбаси «Козацька», доданої до справи (не зазначається де, коли, хто проводив відбір зразків ковбаси з такою етикеткою, не вказано з якої партії, ідентичність етикетки ковбасі тощо), встановити факт, чи відповідає маркування ковбаси «Краківська» с/к ТОВ «Берком», яку відповідач поставляв позивачеві (ТОВ «Компанія «Рідна їжа»), дійсним якісним характеристикам ковбаси «Краківська» сирокочена – не виявилось можливим.

7. На фотоілюстраціях ковбасних батонів помітні вм'ятини (порушення процесу наповнення ковбасним фаршем ковбасних оболонок), деформації, нерівномірність розподілу складників ковбасного фаршу, його неоднорідну пухку консистенцію на розрізі, за розламування ковбасного батону (порушення технології виготовлення ковбаси під час формування фаршу в ковбасній оболонці). Із товарознавчої точки зору ці дефекти істотні й впливають на показники якості ковбаси «Козацька» с/к та ковбаси «Краківська» с/к виробника ТОВ «Берком» і є порушенням п. 5.1.2. ДСТУ 4427:2005 «Ковбаси сирокочені та сиров'ялені. Загальні технічні умови».

8. На фотоілюстраціях ковбаси «Козацька», батони якої мають дефекти, відсутнє позначення дати їх виконання, описання, підписи усіх членів комісії, які брали участь у відборі зразків ковбаси, тож не можливо встановити, що зазначені дефекти були виявлені саме «на дату постачання» ковбаси «Козацька» с/к 1-го гатунку, виробника ТОВ «Берком» у ТОВ «Компанія «Рідна їжа».

9. Поза увагою залишилися показники безпеки ковбаси «Козацька» 1 гатунку, с/к, передбачені п. 1.2. «Обов'язкового мінімального переліку...», що є порушенням, оскільки саме через дослідження продукції на вміст токсичних елементів, пестицидів, мікотоксинів, радіонуклідів, мікроорганізмів, в обов'язковому порядку здійснюється ветеринарно-санітарний контроль у спірних питаннях.

10. Посилання ТОВ «Берком» на Експертний висновок № 375 від 27.05.2021 р. не відноситься до ковбаси «Козацька» 1-го гатунку, с/к,

поставленої 19.06.2021 р. ТОВ «Берком» у ТОВ «Компанія «Рідна їжа», є неправомірним, не підтверджує факт, що контроль якості ковбаси «Козацька» с/к (виготовленої 17.05.2021 р.), що поставлялася 19.06.2021 р. ТОВ «Берком» у ТОВ «Компанія «Рідна їжа» проведений належним чином.

11. Досліджений зразок ковбаси с/к «Козацька» 1-го гатунку містить дезоксирибонуклеїнову кислоту (ДНК) сої, що не передбачено ТУ У 15.1-24732110-011:2008, за якими її виготовлено, що є інформаційною фальсифікацією.